

એ વિષે ફરિયાદનો અહીંયાં તો ધારો પણ નથી,
પ્રેમ છે, માન્યું, પરંતુ એકધારો પણ નથી
કેળવું ક્યાંથી નિકટતા કે ઈશારો પણ નથી,
પળ પછી લાગે કે હા એવો જુદારો પણ નથી.
જ્યાં નિમંત્રણ પણ નથી ને આવકારો પણ નથી,
તારું જ ઘર છે તેથી એવા ઉપચારો પણ નથી.
આકરા જ્યાં ફૂલથી ઈતર પ્રહારો પણ નથી,
યુદ્ધમાં શરણાગતિ સિવાય આરો પણ નથી.
જાળવું છું મરતબો એણે દીધેલા દર્દનો,
એટલે તો બંધ હોઠે ઊંહકારો પણ નથી.
લાખ ફરમાવે મનાઈ ઓસને આ પાંખડી,
આંસુઓ પર આંખનો એવો ઈજારો પણ નથી.
હું મનોમન આવ બોલ્યો, સાંભળી એ ના શક્યાં,
એ ન દોષી હોય તો અપરાધ મારો પણ નથી.
જિંદગીને શી રીતે આપું સરિતાનું રૂપક,
માત્ર વહેવાની દશા છે ને કિનારો પણ નથી.
આ પવનના ઝુલણે દીઠો નવો નરસિંહ મેં,
ના, નથી કરતાલ કરમાં, એકતારો પણ નથી.
ઊંઘમાં ને જાગૃતિમાં હાજરી જેની હતી,
આજ એ દુનિયા એ સ્વપ્નો એ વિચારો પણ નથી.

એ પ્રહેલિકાની માફક છે તો સન્મુખ, આ રહ્યાં,
છે પ્રતીતિ આટલી તેથી મુંઝારો પણ નથી.

ઓ નમાજી, એ સ્થળે ભેટો થશે તારો તને,
જ્યાં નથી મસ્જિદની જીદ, મન કે મિનારો પણ નથી.

ક્ષણને સંઘરવાની કોશિશ કર નહીં, ઓ બેઅદબ,
તું ફકીરને પૂછ મા : ઘરમાં પટારો પણ નથી.

છે શિખર દુર્ગમ ને ભીષણ ખીણ, ડગમગતાં ચરણ,
આપનો આભાર, મુરશિદ કે સહારો પણ નથી.

એક સધિયારો છે, ખલકત છે તો આખર આપની,
ખિજ છો ભૂલા પડે, છો ધ્રુવતારો પણ નથી.

એ અલલપંખી છે, ભમશે ભોમિયા વણ આભમાં,
જ્યાં નથી એકે ય પગદંડી, ઉતારો પણ નથી.

સમ ઉપર આવીને બેઠો છું સમેટી જાતને,
સાત સ્વરના જેટલો મારો પથારો પણ નથી.

સાતમા કોઠે હજી એ થઈ નથી શકતો ફના,
ને પ્રલયની આ દશામાંથી ઉગારો પણ નથી.

એ ભૂમિમાં તો મને હરગિજ ના પોઢાડશો,
સંત શાયર કે સૂફીની જ્યાં મઝારો પણ નથી.

શેર મક્તાનો તો છે અલ્લાહની આરામગાહ,
બાંગનો શોરે નથી, મંત્રોદ્ધારો પણ નથી.

જાત સાથે ચોખવટ કરજો કે નીકળ્યા ક્યાં જવા,
આ તરફ છે શૂન્ય નકરું, ઓ તરફ સઘળું સવા.
એ જ છે લુકમાનજી, હિકમત અસલ અકસીર દવા,
જો અતળ હો દર્દ તો મથવું નિરંતર તાગવા
આખરે એક જ ઠરે લબકાર ને લિજજત ઊભય,
દૂરથી ભાસે ભલે ને નામ ને રૂપ જૂજવાં.
આંસુઓ ઊના અને ઠંડા નિસાસા હરપળે,
પ્રેમને તો છે અનુકૂળ માત્ર એ આબોહવા.
ઈન્દ્રની અવધિ વળી મોહલત છે એના સ્વર્ગની,
હું તો અરજી પણ કરું ના આમ હંગામી થવા.
જિંદગીને રસ ગણી પીવા કર્યા જે પેંતરા,
એ હકીકતમાં હતા નુસખા તરસના અવનવા.
આમ તો બન્ને દશામાં ભિન્નતા સહેજે નથી,
શિર ઉપર હો કલ્પવલ્લિ પગ તળે હો ઝાંઝવાં.
ક્યાં હશે એ સ્થળ કે જ્યાં કોઈ જો બિસ્મિલ્લા કહે,
તો પડે બ્રહ્માંડમાં તત્કાળ પડઘો શ્રી સવા.
હા, સફરમાં નીકળી પડવાની શર્તો બે જ છે,
ના હો મંઝિલની ખબર, પ્રતિકૂળ સૂસવાતી હવા.
ઉંબરો ઓળંગજે તું શબ્દને મનમાં ધરી,
રંગ મહેંદીનો હશે મનમાં - જવાશે માળવા.
યાદ છે ને એ સુભાષિત : અરસિકેષુ ગઝલ...,
તો ય સાકી, શીદ મથે છે શેખને સમજાવવા.

જો ને ઈશ્વરનું ગજું,
સ્વર્ગનું કાઢે છજું.

હોય જો સ્વાતિનું જળ,
તો જ એ કરશે વજૂ.

કણ દઈ કુંજર મુખે,
પાર ઊતરે પરગજુ.

મૌન ખોદી શબ્દ આ,
શુંનું શું કાઢે હજુ.

વેણ ને વેણુ થકી,
કોણ છેદે કાળજું?

તું કહે તો શૂન્યને,
સોળ શણગારે સજું.

માત્ર પડછાયો બચ્યો,
લે, હવે એ પણ તજું.

અત્ર મુરશિદ તત્ર મન,
તું જ કહે કોને ભજું?

અશ્વનું પ્રહસન હવે,
આ ગઝલ કરશે રજુ.

જુઓ ને વૈદ જ વિઘન બનીને ઊભા દરદ ને ઇલાજ વચ્ચે,
ભરે છે ચોકીપહેરો મુરશિદ અમારાં મન ને મિજાજ વચ્ચે.

અજાન ભેદી સરી ગયું જ્યાં અજાણ્યું પંખી જિગરને છેદી,
પલકમાં પામી ગયા અરવને અમે તો પડઘમ-પખાજ વચ્ચે.

પીડા અમારી ધરમ કરમ ને વિધિવિધાનો બે બુંદ આંસુ,
ભલે રઝળતા તમારા ઈશ્વર રૂઢિ રસમ ને રિવાજ વચ્ચે.

ન'તા એ પંડિત, ન'તા મૌલવી, હતા એ માણસ નમી ગયેલા,
કશું ય બોલ્યા વિના વિનયથી વચ્ચા નમન ને નમાજ વચ્ચે.

હતું આ બંદાને શી ય વાતે તમારા દર્પણથી આદવેર,
પ્રહાર કરવા ઉગામું મુઠ્ઠી, પડે ત્યાં બંદેનવાજ વચ્ચે.

બધી સલ્તનત સમેટી પોઢ્યું કબરમાં કોઈ સબર કરીને,
ન'તી ખબર કે ધજા ફરકશે તૃણોની આ તખ્તતાજ વચ્ચે.

અમે સ્વયંને પુકારવાને અમસ્તું જ્યાં ઉચ્ચર્યા નામ નિજનું,
તરત પડી ગૈ ગહન તિરાડો બરડ બટકણા અવાજ વચ્ચે.

પ્રસન્ન આ પુષ્પની પાંખડી પર ઝરે ઓસની ભીનાશ શાથી,
હશે વિષાદી લકીર ઝીણી ખુદાઈના ખુશમિજાજ વચ્ચે.

કફનમાં કાયા, પવનમાં પાયા, પરોવી લીધું મરણને ક્ષણમાં,
સહજપણે મેં બટનને જાણે પરોવી લીધું હો ગાજ વચ્ચે.

નરી નગુણી ભરી સભામાં થયું વગોણું ગઝલ લખીને,
અમે ય નરસીં, નર્યા નૂગરા-નર્યા નાગરી સમાજ વચ્ચે.

બોલે બાવન બહાર બટેર

ઝળહળે જોહુકમી,
છે સિતમ પણ રેશમી.

ઓસમાં પેઠું કિરણ,
કોઈ વાતે ક્યાં કમી?

ઢોચકીમાંથી વ્યથા,
ચાંદની થઈને ઝમી.

સેર કર બ્રહ્માંડની,
ડાળ ચંપાની નમી.

છે કમલ મધ્યે નિશા,
પણ બ્રમર છે સંયમી.

પારિજાતકની કને,
સ્વર્ગની પણ બાતમી.

દ્રાક્ષની લૂમ ચીતરે, તરસ્યો શરાબી શું કરે?
લડખડે લથડે ને ખુદને જાય આંબી શું કરે?
આ વખત પણ એમનો ઉત્તર હશે એકાક્ષરી,
તો વૃથા, કાસિદ, તને પડપૂછ લાંબી શું કરે?
સામે ચાલી મેં કરી પધરામણી ખંડેરની,
ઘરના નકશામાં હવે ખાનાખરાબી શું કરે?
પ્રેમમાં તલવાર ઉલ્લેખે તું બેધારી રીતે,
હું ધરું ગરદન, બીજું હાજરજવાબી શું કરે?
આંખથી વહેતી રહે છે એ કથા વિશ્રંભની,
તું ય એને આમ બે હોઠોમાં દાબી શું કરે?
આસમાની પટ ઉપર એણે તો ટપકાવી દીધી,
એક નૂરાની ગઝલ : શાયર કિતાબી શું કરે?
'શું કરે?' કહીને રદીફે રદ કરી સંભાવના,
એકલા આ કાફિયાની કામિયાબી શું કરે?

અરીસે કરચલી, હવે શું થશે?
છે આંખો અછકલી, હવે શું થશે?
દીસે સાવ પગલી, પરંતુ આ પલ,
છે સમજણની સગલી, હવે શું થશે?
પડ્યા પર્વતો ઝીલવા આંગળી,
ધરી મેં તો ટચલી, હવે શું થશે?
હતું વૃક્ષ સાચું ને પંખી નવીન,
હતું સાવ નકલી, હવે શું થશે?
સભાની વચોવચ ગઝલ કહીને તેં,
કરી ઢ-ની ઢગલી, હવે શું થશે?
અટક્યાળો સાવ જ આ કાગળ વળી,
કલમ છે અડપલી, હવે શું થશે?
આ પડઘમની વચ્ચે બજાવી અમે,
દબે સૂર ડફલી, હવે શું થશે?

કોઈ નથી છતાં યે કરવાની ગોઠડી છે,
ઈશ્વર બધિર છે ને આ જીભ બોબડી છે.

જન્માંતરોથી તારી પરછાંઈ સાથે સૂનમૂન,
તું જે રમત રમે છે તે શૂન્ય ચોકડી છે.

ઉછીઉધારાં અમને ન પાલવે પીડામાં,
વહેવાર છે ને આંસુની વાત રોકડી છે.

અમને વિદાય આપી તેં 'આવજો' કહીને,
જાણે કે ખેરવી આ ભીંતેથી પોપડી છે.

માણેક પર મૂક્યું તેં કાજળનું એક ટપકું,
એનું જ નામ વગડે પાડ્યું ચણોઠડી છે.

આકાશ માગશરનું જાણે ઢળી પડેલી,
છાતી ઉપર ઉઘાડી ગઝલોની ચોપડી છે.

સંભાળજે તું વસ્ત્રો ઊજળાં સરસ્વતીનાં,
તારા નસીબે કાયમ શાહીની કોટડી છે.

કાગળની આ તરફ તો થાકેલો હાથ છે ને,
ત્યાં ધૂળ ખાતા શબ્દોની જીર્ણ થોકડી છે.

કથા મારી કહું છું હું ને પોતે સાંભળી લઉં છું,
સપાટી પર રહું છું શાંત ભીતર ખળભળી લઉં છું.
અવાચક કાચ છે કે સાચ છે મારી જ ઓળખનું,
સદા મારા વિનાના દર્પણે હું ટળવળી લઉં છું.
કરે ઉલ્લેખ જો કોઈ પુરાણા મેઘનો અમથો,
હું યે મોતી ચરંતા મોરને મનમાં મળી લઉં છું.
મળે મૃગબાળ તો હું હાથ પસવારી લઉં સ્નેહે,
કનકની કાંચળીમાં કિંવદંતીને કળી લઉં છું.
રચીને તારામૈત્રક હું અજાણ્યા કોઈ તારક સંગ,
સકળ સૃષ્ટિ સ્વયં સાથે સહજમાં સાંકળી લઉં છું.
નથી ઝાઝા અભરખા કોઈ જ્યોતિર્પિંડ બનવાના,
ઝીલી લઈ બુંદ ઝાકળનું ઘડીભર ઝળહળી લઉં છું.
બધા ઈશ્વર બિરાજે પદ્મ પર પથ્થરપણું લઈને,
પરંતુ હું કમળપરિમળ બનીને સળવળી લઉં છું.
બધા છો વૈતરું સમજે, કપૂરનું વૈતરું છે એ,
લખું છું: રાતભર મોતીનાં હું દળણાં દળી લઉં છું.
ફરક ક્યાં મોંકળામાં સ્હેજ પણ તારી ને ઈશ્વરની,
તને જોતાં જ જીલબ્બેક કહીને હું લળી લઉં છું.
નથી હું શોધતો આધાર કોઈ ઇસ્મેઆઝમનો,
કે તારા નામના તકિયાકલામે બસ ઢળી લઉં છું.

ના ઈંગિત આણસાર - કરું શું?

મૃગજળ મૂશળધાર - કરું શું?

અવળમુખે જળથળમાં ઝળક્યા,

એકાદશ અવતાર, - કરું શું?

ઈકડમ્ તિકડમ એક ચવ્ત્રી,

શું શાં પૈસા ચાર,- કરું શું?

વજન વિનાની ભાષાને તું,

જા, કાયમ વેઢાર - કરું શું?

વાણીની પણ વરાળ થૈ ગૈ,

તતડે કેંક વિચાર,- કરું શું?

ભીંત વગરના ઘરના માથે,

છત-છપ્પરના ભાર,- કરું શું?

ચણીબોર રાતુંચટ, થૂ... થૂ...

ચાખ્યું તો અંગાર, - કરું શું?

ચપટી રાત ભજવણાં ભારે,

અઘરા કેં કિરદાર,- કરું શું?

સપનુ સમજી સાહ્યો જેને,

એ નીકળ્યો સંસાર - કરું શું?

હકડેઠહ હઠીલી દુનિયા,

ભીતરથી ભેંકાર - કરું શું?

કીડી જેવડો પણ ચટકે તો,

શબદ બડો ખૂંખાર, કરું શું?

નથી ઝાલવું તરણી કે તરણું મઝધારે,
ડૂબતાંવેંત જ પાર ઊતરવું સઘ કિનારે.
વિચારથી આ મનને મુક્ત કરું શી રીતે?
એકચિત્ત હું બેઠો છું બસ એ જ વિચારે.
તમે મળો તે ક્ષણને હું તહેવાર ગણું છું,
મળતાં હો તો આમ વળી વારે તહેવારે.
અમથું એને એમ કહ્યું કે આ હું આવ્યો,
ગયું પાથરી કોણ ચટાઈ તરત મઝારે?
ઝાકળના ટીપામાં ડૂબકી સૂર્યકિરણની,
હું મુજમાં બૂડું ને ખુદની ધાઉં વહારે.
નરી પારદર્શકતા પર દર્પણના ડાઘા,
ભૂંસી, ખુદને રોજ પાડતો રહું વિસારે.
રદીફ ગુપચુપ, કશું કાનમાં કહે કાફિયો,
ગઝલ નથી ઉચ્ચરતી એથી કે જ વધારે.

ચલો તંબુ તજી ડેરા,
અગમ કરતાં ય આઘેરા.

ધૂણી એવી ઘખાવી કે,
ચહુદિશ ખાખના ઢેરા.

હુવા ગુમ બાંઝકા છોરા,
પીટા સુપણેમેં ઢંઢેરા.

ભીતરમાં લહાય જબ ઊઠે,
અજબ લજજત ગજબ લહેરા.

નથી પરછાંઈ પણ મારી,
નહીં યે બિંબ ભી તેરા.

પહોંચ્યા જે કોઈ ટોચે,
પૂછો: વો કબ તલક ઠહેરા.

પરપોટા પર બેસાડે નખ,
દુનિયાનો પર્યાય તે દોજખ.

અમે અરીસાને પૂછ્યું તો,
પડી ઓઘરાળાની ઓળખ.

પડનાં પડ ઊખડે સપનાનાં,
આ તે આંખ હશે કે અબરખ.

જુદી જ જન્મત ચણવા સારું,
શીદ બાંધે તું મનમાં પાલખ?

ચેત મહંદર બોલું ત્યાં તો,
ભીતરમાંથી ગાયબ ગોરખ.

અમે વખાનાં માર્યાં મૂંગાં,
કંઠે કડવાં રૂંધ્યાં છે વખ.

લખ્યું વહાવે શાને જળમાં,
લખ તો સીધું જળ ઉપર લખ.

મૂડી કહો તો ઝળહળ આંસુ,
ધીકતો ધંધો રળતર મબલખ.